

UŽITÍ ROZHLASOVÉHO A TELEVIZNÍHO VYSÍLÁNÍ PŘENOSEM V KABELOVÝCH SÍTÍCH A SPOLEČNÝCH TELEVIZNÍCH ANTÉNÁCH

Tento rozbor si klade za cíl stručně shrnout rozsah a podmínky autorskoprávní ochrany rozhlasového a televizního vysílání ve vztahu k jeho užití přenosem rozhlasového a televizního vysílání poskytovateli kabelových služeb a provozovateli tzv. společných televizních antén (STA). Z právní úpravy vyplývá, že osoba přenášející rozhlasové a televizní programy (kabelový operátor) musí dostát nejen povinností souvisejícím s její činností v oblasti telekomunikací a televizního a rozhlasového vysílání, ale tato činnost musí být vzhledem ke svému obsahu (užití autorských děl a jiných předmětů ochrany dle práv souvisejících s právem autorským, tedy televizního a rozhlasového vysílání, výkonů výkonných umělců a zvukově obrazových či zvukových záznamů) v souladu s autorskoprávními předpisy.

Autorský zákon (zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů ve znění zákona č. 81/2005 Sb.) zakotvuje ochranu autorského práva k autorskému dílu, ochranu práv souvisejících s autorským právem jako jsou právo výkonného umělce k jeho výkonu, právo výrobce zvukového záznamu, právo výrobce zvukově obrazového záznamu, právo rozhlasového nebo televizního vysílatele k jeho původnímu vysílání a některá další práva, a dále pak právo pořizovatele k jím pořízené databázi. Tato práva se běžně souhrnně označují jako práva autorská. Autorské právo je výlučné a má absolutní povahu. Právo autorské zahrnuje výlučná práva osobnostní a výlučná práva majetková. Užití dílo je výlučným právem autora a jiná osoba může dílo užít, nestanoví-li zákon výslovně jinak, jen se souhlasem autora. Výkonní umělci obdobně jako autoři mají výlučná osobnostní a výlučná majetková práva, nositelé práv k ostatním předmětům ochrany dle autorského zákona, jakými jsou mimo jiné i televizní vysílání a zvukově obrazový záznam, pak mají výlučná majetková práva. O užití ostatních předmětů ochrany platí obdobná pravidla jako pro užití díla. Autorský zákon stanoví okruh nároků, kterých se může nositel práva domáhat při rušení, ohrožení či neoprávněném zásahu do svých práv. Kromě specifických nároků stanovených autorským zákonem se nositel práva může domáhat i náhrady škody a vydání bezdůvodného obohacení podle obecných právních předpisů s tím, že výše bezdůvodného obohacení vzniklého na straně toho, kdo neoprávněně nakládal s předmětem ochrany, aniž by k tomu získal potřebnou licenci, činí dvojnásobek odměny, která by byla za získání takové licence obvyklá v době neoprávněného nakládání s předmětem ochrany (viz § 40 odst. 3). Autorská práva jsou však předmětem ochrany nejen podle autorského zákona, ale také podle předpisů správních (§ 32 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích) a předpisů trestních (§ 152 zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona).

Podle autorského zákona má vysílatel rozhlasového a televizního vysílání výlučné majetkové právo užít své vysílání a udělit jinému smlouvou oprávnění k výkonu tohoto práva (§ 84 a násl. aut. zák.). Bez tohoto oprávnění nemůže nikdo jeho vysílání užít, přičemž užitím vysílání se rozumí záznam vysílání, rozmnožování zaznamenaného vysílání, rozšiřování

rozmnoženin zaznamenaného vysílání a/nebo **sdělování vysílání veřejnosti**. S ohledem na ustanovení § 86, § 12 odst. 4 písm. f) a § 18 až 23 aut. zák. se pak sdělováním vysílání veřejnosti rozumí i přenos rozhlasového nebo televizního vysílání, uskutečňuje-li je jiná osoba než vysílatel takového vysílání. Přenosem rozhlasového a televizního vysílání je dle § 22 odst. 2 aut. zák. i kabelový přenos, přičemž se jím rozumí přenos, který se uskutečňuje po kabelu či mikrovlnným systémem.

Novela autorského zákona č. 81/2005 Sb., která nabyla účinnosti dne 23.2.2005 zakotvila do práva na přenos rozhlasového a televizního vysílání výjimku ve prospěch tzv. společných televizních antén (STA). Tato výjimka není koncipována tak široce jako výjimka platná do 30.11.2000 za účinnosti předchozího autorského zákona č. 35/1965 Sb. a stanovuje přísnější podmínky, které musí být splněny, aby bylo možné přenášet rozhlasové a televizní vysílání bez souhlasu nositelů práv. Přenos vysílání včetně výjimky pro tzv. STA definuje autorský zákon v § 22:

§ 22

Přenos rozhlasového nebo televizního vysílání

(1) Přenosem rozhlasového nebo televizního vysílání díla se rozumí zpřístupňování díla současným, úplným a nezměněným přenosem vysílání díla rozhlasem nebo televizí bezdrátově nebo po drátě, uskutečňuje-li je jiná osoba než vysílatel takového vysílání.

(2) Kabelovým přenosem rozhlasového nebo televizního vysílání díla je takový přenos rozhlasového nebo televizního vysílání díla podle odstavce 1, který se uskutečňuje po kabelu nebo mikrovlnným systémem. Ustanovení § 21 odst. 3 platí obdobně.

(3) Umožnění příjmu současného, úplného a nezměněného rozhlasového nebo televizního vysílání na přijímačích téže budovy, popřípadě komplexu budov k sobě prostorově nebo funkčně přináležejících, pomocí společných domovních antén se za užití díla nepovažuje za podmínky, že je umožněn příjem pouze zemského a nezakódovaného vysílání a společný příjem není obchodně využíván.

Jak vyplývá z výše uvedeného, bez souhlasu autorů lze přenášet rozhlasové a televizní vysílání, jen pokud jsou splněny zároveň všechny následující podmínky:

- Jedná se o umožnění příjmu současného, úplného a nezměněného rozhlasového nebo televizního vysílání pomocí společných domovních antén;
- Příjem je umožněn na přijímačích téže budovy, popřípadě komplexu budov k sobě prostorově nebo funkčně přináležejících;
- Je takto umožněn příjem pouze zemského vysílání – zemské, neboli terestrické či pozemní vysílání je vysílání uskutečněné pomocí vysílacích zařízení umístěných na Zemi, tedy nikoli pomocí satelitu (družice) apod. Tato podmínka využití výjimky pro přenos vysílání bývá nejčastěji porušována – provozovatelé STA se často domnívají, že pokud není vysílání zakódované, mohou jej přenášet, i když se jedná o vysílání satelitní – takový názor je však mylný, vždy se musí jednat pouze o zemské vysílání;
- Jedná se o nezakódované vysílání – tj. vysílatel zpřístupňuje své vysílání široké veřejnosti běžnými vysílacími frekvencemi k příjmu běžnými přijímači bez nutnosti použít speciální zařízení či prostředky k odkódování obsahu vysílání;
- Společný příjem není obchodně využíván.

V případě, že některá z výše uvedených podmínek není splněna, nejedná se o užití volné a je třeba vyžádat si souhlas nositelů práv k vysílání a jeho obsahu. Užití díla či jiného předmětu ochrany podle práv souvisejících s právem autorským (tedy i vysílání) bez

takového souhlasu vykonavatelů práv k nim je porušením práva autorského resp. práv souvisejících s právem autorským a zakládá občanskoprávní i trestněprávní resp. přestupkovou či správní odpovědnost. Z výše uvedeného vyplývá, že každý kabelový operátor a provozovatel STA v případech, kdy se nejedná o jednání v rámci výjimky dle § 22 odst. 3 aut. zákona, je povinen si předem zajistit souhlas původních vysílatelů s přenášením jeho vysílání a dále uzavřít smlouvy s příslušnými kolektivními správci práv o udělení souhlasu k užití kolektivně vykonávaných práv. Kdo svévolně, tedy bez souhlasu nositelů autorských práv a práv souvisejících s právem autorským, užívá předmět ochrany podle těchto práv, dopouští se porušování autorského práva a práv souvisejících s právem autorským a měl by si být vědom nepříznivých důsledků, které pro něho z jeho jednání vyplývají. Především mohou oprávněné osoby žádat, aby se protiprávního jednání zdržel a závadný stav napravil. Dále pak mohou žádat vydání bezdůvodného obohacení, a to podle § 40 odst. 3 aut. zák. ve výši dvojnásobku odměny, která byla na získání příslušné licence k užití obvyklá v době neoprávněného nakládání s předmětem ochrany, a poskytnutí přiměřeného zadostiučinění a to i finančního. Vznikla-li škoda, mohou oprávněné osoby požadovat její náhradu. Škodou může být například snížení zisku vysílatele z poskytování licencí k užití vysílání přenosem třetím subjektům, především kabelovým televizím.

Zároveň se však porušovatel autorského práva a práv souvisejících s právem autorským nemůže zříci ani trestní či přestupkové a správní odpovědnosti. Svým jednáním může naplnit trestný čin porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 152 trestního zákona, za což mu hrozí trest odnětí svobody až na dvě léta, peněžitý trest až do výše 5 milionů Kč a propadnutí věci. Dopustí-li se pirátství ve značném rozsahu nebo získal-li jím značný prospěch hrozí mu kromě peněžitého trestu a propadnutí věci (tj. např. zařízení, kterým k porušování předmětných práv došlo) i trest odnětí svobody na 6 měsíců až 5 let. K výkladu § 152 tr. zák. Vás upozorňujeme na usnesení Nejvyššího soudu ČR k výkladu znaků trestného činu porušování autorského práva podle § 152 tr. zák., sp. zn. 2 Tzn 46/96 ze dne 17.7.1996, v jehož odůvodnění se konstatuje, že „ustanovení § 152 tr. zák. je tzv. normou blanketní, která odkazuje předpisy o právu autorském. Z hlediska posuzování subjektivní stránky jednání pachatele tohoto trestného činu proto platí, že neznalost autorského zákona se posuzuje stejně, jako neznalost normy trestní a pachatele proto nevyvíňuje.“ Za spáchání přestupku mu hrozí pokuta do výše 15.000,- Kč. Ani uložením trestu nezaniká povinnost porušovatele vydat bezdůvodné obohacení a nahradit vzniklou škodu.

Práva televizních a rozhlasových vysílatelů jsou obvykle vykonávána přímo vysílateli. Práva k přenosu vysílaných děl, výkonů a záznamů bývají vykonávána obvykle kolektivně kolektivními správci práv, avšak vyloučen není ani jejich výkon přímo vysílatelem. Smlouvy s kolektivními správci práv (dříve ochrannými organizacemi) pokrývají tedy pouze část spektra práv k přenosu vysílání (každý kolektivní správce zastupuje nositele práv určité kategorie – např. OSA autory hudebních děl). Předtím, než se operátor rozhodne přenášet prostřednictvím kabelového přenosu nějaký televizní či rozhlasový kanál, musí kontaktovat vysílatele předmětného vysílání (resp. jeho zástupce, který v dané zemi obvykle zastupuje více vysílatelů) a vyžádat si souhlas s přenosem daného vysílání. Přenos vysílání pak může začít teprve poté, co vysílatel předmětné svolení dá. Některé zahraniční kanály nelze na území ČR po právu přenášet vůbec nebo zčásti, neboť vysílatel nevykoupil práva ke všem programům a dílům pro naše území. I původní vysílatel musí totiž dodržovat autorská a jiná práva a nemůže udělit souhlas s dalším užitím svého vysílání, pokud se toto vysílání skládá z děl, výkonů či záznamů, u nichž nebyla vykoupěna práva pro naši republiku.

Kabelovým přenosem vysílání uskutečněným bez souhlasu vysílatele stejně jako přenosem jiného než zemského a nezakódovaného vysílání pomocí společných domovních antén dochází nepochybně k zásahu do zákonem chráněných práv vysílatele a k porušování těchto práv. Zahraniční satelitní vysílatelé, kteří zpřístupňují svá vysílání pro užití přenosem a provozováním rozhlasového či televizního vysílání na území ČR, vystupují buď přímo, či se nechávají v jednáních o poskytování souhlasů k užití zastupovat obchodními či právními zástupci. Nejvíce takových vysílatelů, a to jak cizojazyčných programů tak programů částečně či úplně upravených do české či slovenské verze, zastupuje společnost Zone Vision Czech, s.r.o., která působí na území České republiky a Slovenska jako výhradní zástupce televizních kanálů Eurosport, Eurosport 2, MTV European, VH1 European, MTV 2, MTV Hits, MTV Base, VH1 Classic, CNN International, Cartoon Network, TCM, Hallmark Channel, Discovery Channel, Animal Planet, Discovery Science, Discovery Travel&Living, Discovery Civilisation, Boomerang, Private Blue, Private Gold, Romantica, Reality TV, Club a CCTV9 pro užití kabelovým přenosem a výhradní či autorizovaný zástupce pro užití provozováním.

V Praze dne 25.8.2005

Mgr. Markéta Prchalová
ředitelka České protipirátské unie